

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного кримінального суду
у складі Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за I півріччя 2021 року

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	4
1.1. Закон України про кримінальну відповідальність	4
1.2. Співучасть у кримінальному правопорушенні	4
1.3. Звільнення від кримінальної відповідальності	4
1.4. Призначення покарання	6
1.5. Звільнення від покарання або його відбування	8
1.6. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	9
1.7. Кваліфікація злочинів проти основ національної безпеки України	9
1.8. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	10
1.9. Кваліфікація злочинів проти волі, честі та гідності особи	11
1.10. Кваліфікація злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи	11
1.11. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності	12
1.12. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності	13
1.13. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти довкілля	14
1.14. Кваліфікація злочинів проти громадської безпеки	14
1.15. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва	15
1.16. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності	15
1.17. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	16
1.18. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів	16
1.19. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	17
1.20. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти правосуддя	18
1.21. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)	18
РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	20
2.1. Засади кримінального провадження	20
2.2. Забезпечення права на захист	20

2.3.	Докази і доказування	22
2.4.	Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов, виплата винагороди викривачу	24
2.5.	Загальні положення досудового розслідування	25
2.6.	Слідчі (розшукові) дії	26
2.7.	Повідомлення про підозру	27
2.8.	Закриття кримінального провадження	28
2.9.	Судовий розгляд	29
2.10.	Судові рішення	30
2.11.	Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків	30
2.12.	Провадження в суді апеляційної інстанції	30
2.13.	Провадження в суді касаційної інстанції	35
2.14.	Провадження за нововиявленими або виключними обставинами	36
2.15.	Виконання судових рішень	37
2.16.	Основні положення досудового слідства (за КПК 1960 року)	37
2.17.	Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція)	38

РОЗДІЛ 1. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

1.1. Закон України про кримінальну відповідальність

Закон України про кримінальну відповідальність, яким виключено найбільш суворий вид покарання з санкції статті Особливої частини КК, вважається таким, що пом'якшує кримінальну відповідальність особи, а отже має зворотну дію у часі. Якщо особі призначено найбільш суворе покарання, передбачене у санкції статті Особливої частини КК, однак законом про внесення змін до КК таке покарання виключено, то особі слід призначити найбільш суворе покарання зміненої санкції статті Особливої частини КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 487/1637/18 (провадження № 51-5762км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708331>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові ВС від 18.03.2021 у справі № 234/13537/19 (провадження № 51-4505км20), з текстом якої можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95750281>

1.2. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Виконавцем розбою (ст. 187 КК) є не лише той, хто шляхом нападу протиправно заволодів чужим майном, а й той, хто позбавляв можливість потерпілого пручатися або залишити місце вчинення злочину. Отже, співвиконавцем визнається особа, яка разом з іншими співучасниками виконала дії, які утворюють об'єктивну сторону складу злочину, передбаченого ч. 4 ст. 187 КК. Дії співвиконавця розбою кваліфікуються лише за статтею Особливої частини КК та не потребують додаткової кваліфікації за ч. 1 ст. 29 чи ч. 2 ст. 27 КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.04.2021 у справі № 621/6762/18 (провадження № 51-6322км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96282063>

1.3. Звільнення від кримінальної відповідальності

Особа вважається такою, що вчинила злочин вперше (передумова звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим – ст. 46 КК), зокрема, у випадку наявності в її діях ідеальної сукупності злочинів невеликої тяжкості¹, коли особа однією дією вчиняє одночасно два або більше злочинів, відповідальність за які передбачено різними статтями Особливої частини КК. Якщо обвинувачений з розривом у часі вчинив дії, що полягають у незаконному використанні знаку для товарів і послуг та фірмового найменування (злочин, передбачений ст. 229 КК), для того, щоб заволодіти грошовими коштами потерпілого шляхом обману (ст. 190 КК), то у цьому випадку має місце реальна

¹ У редакції закону України про кримінальну відповідальність, що був чинним на момент прийняття рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності

сукупність злочинів, яка виключає звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 20.05.2021 у справі № 761/12266/19 (провадження № 51-398км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97175041>

Щире каяття особи є однією з обов'язкових умов звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК). Факт відшкодування шкоди потерпілому може додатково свідчити про щире каяття винуватої особи, проте не є вирішальним для застосування такого виду звільнення, на відміну від інших видів звільнення від кримінальної відповідальності (наприклад, звільнення у зв'язку із примиренням винного з потерпілим, де обов'язковою умовою виступає відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди)

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.05.2021 у справі № 161/17452/19 (провадження № 51-417км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933386>

Особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки (ст. 48 КК), якщо вона перестала бути суспільно небезпечною, навіть якщо кримінальне правопорушення на момент розгляду справи в суді не втратило суспільної небезпечності. Про втрату особою суспільної небезпечності може свідчити, зокрема, її працевлаштування на момент судового розгляду, тоді як кримінальне правопорушення було вчинено особою у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем, а сама вона на момент його вчинення не працювала

Детальніше з текстом постанови ВС від 04.02.2021 у справі № 953/21593/19 (провадження № 51-5619км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94623743>

Директор приватного підприємства, який не вжив заходів щодо перевірки показників податкової звітності з податку на додану вартість вказаного підприємства та допустив подальше подання податкової звітності з недостовірними показниками щодо відповідних податкових зобов'язань цього підприємства упродовж шести місяців 2015 р., підлягає звільненню від кримінальної відповідальності на підставі ст. 49 КК з огляду на те, що на час розгляду кримінального провадження апеляційним судом закінчився перебіг строку давності притягнення до кримінальної відповідальності, який розпочався з моменту подання останнього податкового звіту

Детальніше з текстом постанови ВС від 20.04.2021 у справі № 184/1631/18 (провадження № 51-433км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96465146>

Вчинення особою умисних дій, спрямованих на ухилення від досудового розслідування або суду, зупиняє диференційовані строки давності, передбачені у ч. 1 ст. 49 КК. У такому випадку притягнення особи до кримінальної відповідальності можливе у межах загальних строків давності, визначених у ч. 2 ст. 49 КК, а саме 15 років з часу вчинення злочину або 5 років – з часу

вчинення кримінального проступку. Час, який минув із дня вчинення кримінального правопорушення до дня, коли особа почала ухилятися від досудового розслідування або суду, зберігається і зараховується до загального строку давності, що продовжує спливати. До загального строку також зараховується період такого ухилення, а також проміжок часу, що пройшов із дня з'явлення особи із зізнанням або затримання до дня набрання вироком законної сили

Детальніше з текстом постанови ОП від 05.04.2021 у справі № 328/1109/19 (провадження № 51-5464кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96179766>

З текстом окремої думки можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96243804>

Якщо дії особи було перекваліфіковано судом першої інстанції з тяжкого злочину на злочин невеликої тяжкості, строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення якого на момент судового розгляду вже закінчився, то суд повинен звільнити обвинуваченого від кримінальної відповідальності (за наявності його згоди) або звільнити від призначеного покарання у зв'язку із закінченням строків давності (за її відсутності)

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.06.2021 у справі № 373/3768/13-к (провадження № 51-6336км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97517621>

1.4. Призначення покарання

Факт визнання засудженим своєї вини у вчиненні кримінального правопорушення, не може безумовно свідчити про щире каяття з приводу вчиненого як обставину, що пом'якшує покарання. Адже щире каяття передбачає, окрім визнання особою факту вчинення кримінальних протиправних діянь, ще й щирий жаль з цього приводу та осуд своєї поведінки

Детальніше з текстом постанови ВС від 27.04.2021 у справі № 520/16394/16-к (провадження № 51-26км18) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96631982>

Активне сприяння розкриттю злочину як обставина, що пом'якшує покарання, означає добровільну допомогу слідству будь-яким чином: повідомлення правоохоронним органам або суду фактів у справі, надання доказів, інших відомостей про власну кримінальну діяльність чи діяльність інших осіб, викриття інших співучасників, визначення ролі кожного з них у вчиненні злочину, надання допомоги в їх затриманні, видача знарядь і засобів вчинення злочину, майна, здобутого злочинним шляхом. Визнання засудженим своєї вини та надання правдивих показань не підтверджує наявності такої обставини, що пом'якшує покарання, як активне сприяння розкриттю злочину

Детальніше з текстом постанови ВС від 07.04.2021 у справі № 263/15605/17 (провадження № 51-4234км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208170>

Якщо в діях особи має місце повторність тотожних кримінальних правопорушень, з яких одне або кілька правопорушень було вчинено до ухвалення попереднього вироку, а інше (інші) – після його ухвалення, то спеціальні правила ч. 4 ст. 70 КК не застосовуються. У такому випадку суд кваліфікує кримінальні правопорушення за однією статтею або частиною статті Особливої частини КК та призначає покарання, передбачене її санкцією, а остаточне покарання визначає за правилами ст. 71 КК за сукупністю вироків

Детальніше з текстом постанови ОП від 08.02.2021 у справі № 390/235/19 (провадження № 51-2177кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94974219>

З текстом окремої думки можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94999836>

Якщо за попереднім вироком особу звільнено від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК), однак встановлено, що до його ухвалення вона вчинила інші кримінальні правопорушення, то вирішення питання про призначення покарання за сукупністю злочинів залежить від того, чи було змінено попередній вирок на момент ухвалення нового, а також від того, яке рішення щодо призначення покарання особі приймає суд у новому вироку.

Якщо попередній вирок залишився без змін, а за новим вироком особі призначається покарання, яке вона має відбувати реально, то положення ч. 4 ст. 70 КК щодо призначення остаточного покарання особі з урахуванням попереднього вироку не застосовуються. При цьому кожен вирок (попередній та новий) виконується самостійно.

Якщо кримінальні правопорушення за новим вироком було вчинено особою до ухвалення декількох попередніх вироків, за які вона засуджена до покарань, що належить відбувати реально, то остаточне покарання призначається на підставі ч. 4 ст. 70 КК за правилами, передбаченими частинами 1–3 цієї статті (шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим або шляхом повного чи часткового складання призначених особі покарань за новим та попередніми вироками)

Детальніше з текстом постанови ОП від 15.02.2021 у справі № 760/26543/17 (провадження № 51-3600кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042469>

З текстом окремої думки можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042552>

Якщо особа вчинила кримінальне правопорушення, яким їй призначається покарання у виді позбавлення волі, до постановлення двох вироків в інших провадженнях, кожен із яких виконується самостійно, зокрема, по одному із яких призначено покарання у виді позбавлення волі, яке належить відбувати реально, а інший вирок виконується самостійно у зв'язку з призначенням покарання у виді позбавлення волі, але зі звільненням від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК, то при призначенні покарання вимоги ч. 4 ст. 70 КК

застосовуються тільки до вироку, яким особу засуджено до позбавлення волі, яке належить відбувати реально. Якщо особа вчинила принаймні одне кримінальне правопорушення після постановлення двох попередніх вироків, які виконуються самостійно, і останнім (третім) вирокі особі призначається покарання, яке належить відбувати реально, то припиняється окреме виконання обох попередніх вироків. Правовою підставою такого припинення щодо першого вироку є положення ч. 3 ст. 78 та ст. 71 КК, а правовою підставою припинення виконання другого вироку – положення ст. 71 КК. Остаточне покарання в такому випадку особі призначається на підставі ст. 71 КК за сукупністю вироків з урахуванням покарань, призначених за всіма (трьома) вирокіми

Детальніше з текстом постанови ОП від 14.06.2021 у справі № 443/806/19 (провадження № 51-5994кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771999>

Суд, призначаючи засудженому покарання із застосуванням ст. 75 КК, повинен, насамперед, ураховувати ступінь тяжкості кримінальних правопорушень, невідворотність наслідків, що настали, обставини, які обтяжують покарання (у цьому кримінальному провадженні – вчинення злочину щодо малолітнього, з особливою жорстокістю та у стані, викликаному вживанням наркотичних засобів), а також усі обставини кримінального провадження (у цьому випадку, зокрема, те, що неналежне піклування засудженої особи про малолітнього призвело до його смерті) в їх сукупності, даних про особу засудженого.

Поведінка засудженої особи після вчинення нею кримінального правопорушення, думка її доньки та потерпілого, досудова доповідь органу пробації, що були враховані судом під час застосування до засудженої особи ст. 75 КК, не ґрунтуються на вимогах статей 65 та 75 КК, а її поведінка під час провадження у суді може свідчити про намагання уникнути відповідальності, а не про виправлення

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.05.2021 у справі № 623/3374/18 (провадження № 51-5568км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933478>

1.5. Звільнення від покарання або його відбування

Звільнення жінки, яка заподіяла своїй тримісячній дитині тяжкі тілесні ушкодження, від покарання з випробуванням без урахування ступеня тяжкості вчиненого злочину, конкретних обставин справи, характеру та обсягу противоправних дій засудженої, котра, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, неодноразово завдала своїй дитині удари руками та невстановленим предметом по голові, обличчю та тілу, поведінки засудженої, яка після вчиненого залишила дитину та втекла з дому, що свідчить про її стійку антисоціальну поведінку та небезпечність для суспільства, а також з огляду на рішення комісії з питань захисту прав дитини, яким не рекомендовано поновлювати батьківські права

засудженої, є неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність

Детальніше з текстом постанови ВС від 12.05.2021 у справі № 155/459/18 (провадження № 51-4679км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96890672>

Суд може відмовити особі в задоволенні клопотання про застосування амністії та звільнення від відбування основного покарання виключно у випадку, коли особа, щодо якої ставиться таке питання, не належить до осіб, до яких амністія може застосовуватися, або належить до осіб, застосування амністії щодо яких заборонено законом.

Вказівка в Законі України «Про застосування амністії в Україні» на те, що амністія «може бути застосована», зобов'язує суд перевірити, чи є суб'єктом амністії особа, щодо якої таке питання ставиться, та не дає права суду відмовити в задоволенні такого клопотання на інших підставах. Згадані вище норми закону передбачають застосування амністії за наявності певних умов саме до осіб, а не до покарання, а тому вид та розмір призначеного такій особі покарання, якщо вона є суб'єктом амністії, не впливає на можливість її звільнення від його відбування

Детальніше з текстом постанови ВС від 10.06.2021 у справі № 623/3346/17 (провадження № 51-1124км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97657220>

1.6. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ст. 105 КК) може бути застосовано у випадку вчинення ним двох тотожних діянь, що утворюють повторність кримінальних правопорушень

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.02.2021 у справі № 161/20070/19 (провадження № 51-5723км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94874087>

Примусові заходи виховного характеру можуть застосовуватися за вчинення суспільно небезпечного діяння особою, яка досягла 11-річного віку та до досягнення нею віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, лише якщо під час постановлення ухвали про застосування цих примусових заходів така особа перебуває у неповнолітньому віці

Детальніше з текстом постанови ВС від 10.06.2021 у справі № 303/2121/19 (провадження № 51-4826км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97657196>

1.7. Кваліфікація злочинів проти основ національної безпеки України

Участь обвинувачених як голови та заступника голови дільничної комісії з проведення «референдуму» щодо статусу самопроголошеної «Донецької народної республіки» утворює склад злочину, передбачений ч. 2 ст. 110 КК. Наявність

рішення місцевої ради про проведення вказаного «референдуму» не виключає протиправності та умисного характеру дій обвинувачених

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.03.2021 у справі № 236/1409/17 (провадження № 51-3798км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95616588>

1.8. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи

Про наявність умислу на умисне вбивство з особливою жорстокістю може свідчити, зокрема спосіб вчинення злочину (умисний підпал потерпілої), засіб його вчинення (бензин), взаємовідносини між винуватим та потерпілою. Спроба винної особи загасити полум'я на тілі потерпілої не виключає умислу на умисне вбивство з особливою жорстокістю

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.03.2021 у справі № 703/1992/17 (провадження № 51-5824км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905299>

Для кваліфікації дій особи за ст. 116 «Умисне вбивство в стані сильного душевного хвилювання» КК недостатнім є встановлення у висновку судово-психіатричної експертизи факту ймовірного перебування обвинуваченого під час вчинення злочину у стані фізіологічного афекту (психологічний критерій). Нормативна підстава кваліфікації за вказаною статтею передбачає обов'язкове врахування судом юридичного критерію, а саме раптовості виникнення стану сильного душевного хвилювання та причин його виникнення (протизаконного насильства, систематичного знущання або тяжкої образи з боку потерпілого). Встановлення юридичного критерію стану сильного душевного хвилювання є компетенцією суду, а не експерта

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 759/17836/17 (провадження № 51-3065км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708358>

Дії водія, який вчинив ДТП, поставивши потерпілого у небезпечний для життя стан, після чого з місця події втік, підлягають кваліфікації за ст. 135 КК незалежно від того, чи могла своєчасно надана допомога потерпілому відвернути настання шкоди для його життя чи здоров'я

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.03.2021 у справі № 711/798/18 (провадження № 51-1352км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95616559>.

Аналогічна позиція міститься у постанові ВС від 10.03.2021 у справі № 742/1479/19 (провадження № 51-3505км20), з текстом якої можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95533147>

Завдання засудженим без попередження удару кулаком у голову потерпілого, який того не очікував, від чого останній не втримався на ногах, упав на асфальт та отримав тяжкі тілесні ушкодження, свідчить про наявність у діях засудженого невизначеного умислу, за якого він не передбачав, але свідомо припускав такі

можливі наслідки, як різке падіння потерпілого й удар об тверду поверхню (асфальт), внаслідок чого йому буде спричинено шкоду здоров'ю. У випадках, коли винуватий діє із невизначеним умислом, він має відповідати за ту шкоду, яку фактично було заподіяно

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.05.2021 у справі № 711/2233/18 (провадження № 51-6766км18) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97005616>

Для обґрунтування наявності ознак домашнього насильства у конкретному випадку сторона обвинувачення має довести обставини, які свідчать, що потерпіла від інкримінованого злочину одночасно є жертвою домашнього насильства. Необхідною умовою визнання судом злочину таким, що пов'язаний з домашнім насильством, є відображення цієї обставини у формулюванні обвинувачення зі встановленням органом досудового розслідування відповідних фактичних обставин кримінального провадження

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.06.2021 у справі № 717/764/20 (провадження № 51-6117км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97829094>

1.9. Кваліфікація злочинів проти волі, честі та гідності особи

Дії особи, яка з метою усунення будь-яких перешкод для заволодіння автомобілем потерпілого та його подальшого продажу, зв'язала руки і ноги останнього та незаконно утримувала його проти волі, кваліфікуються як незаконне позбавлення волі особи, вчинені за наявності корисливого мотиву. Для встановлення наявності у діях обвинуваченого корисливого мотиву не має значення момент виникнення такого мотиву, а також факт отримання тієї вигоди, яку обвинувачений мав намір отримати.

Про наявність корисливого мотиву у діях винної особи, яка у відкритий спосіб незаконно заволоділа мобільним телефоном потерпілого, свідчить той факт, що при реальній можливість повернути потерпілому викрадене майно, вона розпорядилася ним на власний розсуд

Детальніше з текстом постанови ВС від 08.04.2021 у справі № 511/2543/17 (провадження № 51-2778км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96243758>

1.10. Кваліфікація злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи

Розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК), на відміну від зґвалтування (ст. 152 КК) або сексуального насильства (ст. 153 КК), має місце у випадку, коли обвинувачений не намагається вступити у статевий акт з потерпілою особою будь-яким способом. Якщо особа, маючи намір зґвалтувати неповнолітню особу або вчинити щодо неї сексуальне насильство, здійснила щодо неї розпусні дії, а закінчене зґвалтування або сексуальне насильство не довела до кінця з причин, що не залежали від її волі,

то скоєне потрібно кваліфікувати за відповідними частинами ст. 15, ст. 152 (ст. 153) КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 06.04.2021 у справі № 758/13214/18 (провадження № 51-855км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208162>

1.11. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності

Якщо при вчиненні розбою винний вилучає майно із житла, іншого приміщення чи сховища, до якого немає вільного доступу, застосовуючи при цьому погрозу насильством, небезпечним для життя чи здоров'я, до особи, яка відповідно має такий доступ, використовуючи таким чином вказану особу, що діє під психічним примусом (ч. 2 ст. 40 КК), то його дії слід кваліфікувати як розбій, вчинений з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище (ч. 3 ст. 187 КК), оскільки за вказаних обставин винний здійснює опосередковане проникнення до житла, іншого приміщення чи сховища, до якого немає вільного доступу

Детальніше з текстом постанови ОП від 07.06.2021 у справі № 755/7958/17 (провадження № 51-1372кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97628502>

Якщо обвинувачений заволодів майном потерпілого, погрожуючи йому кишеньковим ножом, який потерпілий сприймав як холодну зброю, з використанням якої йому могли б бути спричинені тілесні ушкодження, то вказані дії слід кваліфікувати як розбій (ст. 187 КК)

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.06.2021 у справі № 331/706/19 (провадження № 51-1993км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97495646>

Співучасником розбійного нападу визнається особа, яка безпосередньо до потерпілого не застосовувала насильство, небезпечне для його життя чи здоров'я, однак у межах домовленості з іншим співучасником вчинила напад з метою заволодіння майном потерпілого

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 234/7453/17 (провадження № 51-5423км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708464>

Форма висловлення погрози під час вчинення розбійного нападу не обмежується конкретними словами про можливе застосування насильства. Вона має місце і тоді, коли винна особа, зокрема, своїми жестами, демонстрацією зброї або інших предметів, які потерпілий об'єктивно може оцінити як такі, що при їх застосуванні його здоров'ю чи життю загрожуватиме небезпека, бажає, щоб у потерпілого склалося враження, що якщо він протидіятиме нападаючому або не виконає його вимог, то ця погроза буде реалізована, а в потерпілого дійсно таке враження складається

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.05.2021 у справі № 706/882/19 (провадження № 51-444км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286234>

Наявність цивільно-правових відносин між обвинуваченим та потерпілим, що були закріплені у правочині, можуть бути частиною реалізації умислу особи на заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довірою та не виключають можливості кваліфікації діяння особи як шахрайства за наявності складу цього кримінального правопорушення

Детально з постановою ВС від 03.03.2021 у справі № 127/11849/15-к (провадження № 51-930км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95345049>

Невнесення особою відомостей у декларацію про доходи та майновий стан осіб, які звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги, що подається разом з іншими документами для призначення такої допомоги, може визнаватися обманом, як способом учинення шахрайства (ст. 190 КК), лише у випадку, якщо така інформація стала підставою для призначення соціальної допомоги.

Декларація про доходи та майновий стан осіб, які звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги, є документом, який особа складає і надає від себе особисто, а не як особа, якій державою делеговано повноваження видавати або посвідчувати офіційні документи, а тому така декларація не є предметом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 358 КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 556/839/17 (провадження № 51-135км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96006294>

1.12. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності

Кримінальна відповідальність за дії, передбачені ст. 203-2 та вчинені до набрання чинності Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор», не виключається після набрання чинності цим Законом. У разі вчинення обвинуваченим дій, що охоплювалися ст. 203-2 КК, до набрання вказаним Законом чинності кримінальне провадження не може бути закрито на підставі п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК

Детальніше з текстом постанови ВС від 03.06.2021 у справі № 539/971/20 (провадження № 51-1745км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97394120>

Закон, яким змінено мінімальний розмір коштів, що фактично не надійшли до бюджету в результаті ухилення від сплати податків, необхідний для притягнення особи до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 212 КК, вважається таким, що скасовує злочинність діяння, якщо на час розгляду кримінального провадження в суді сума не сплаченого обвинуваченим у бюджет податку, вказана в обвинувальному акті, є меншою від суми, розмір якої дає підстави кваліфікувати дії особи за ч. 1 ст. 212 КК.

Закриття кримінального провадження на підставі п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК виключає можливість кримінального переслідування обвинуваченого, однак не є реабілітуючою обставиною. У такому випадку особу може бути притягнуто до іншого виду юридичної відповідальності

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.02.2021 у справі № 332/2858/14-к (провадження № 51-5921км18) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95242108>

1.13. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти довкілля

Наявність дозвільних та проектних документів на будівництво ставка та зміну цільового призначення земельної ділянки, що були видані відповідними органами її попередньому власнику, не виключають протиправності дій обвинуваченого за ст. 254 КК.

Суспільно небезпечні наслідки у виді тривалого зниження або втрати родючості земель, виведення їх з сільськогосподарського обороту, змивання гумусного шару, порушення структури ґрунту є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 254 КК, що з-поміж інших відмежує його від складу адміністративного правопорушення у ст. 53 КУпАП.

Корисні копалини місцевого значення, зважаючи на формулювання ч. 2 ст. 240 КК, є предметом порушення встановлених правил використання надр, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля. Відмежувальними ознаками між складами правопорушень, передбачених у ч. 2 ст. 240 та у ст. 57 КУпАП, є суспільно небезпечне діяння (порушення встановлених правил використання надр – ч. 2 ст. 240 КК, невиконання правил охорони надр (ст. 57 КУпАП) та наслідки (створення небезпеки для життя, здоров'я людей чи довкілля – ч. 2 ст. 240 КК)

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 742/1669/17 (провадження № 51-197км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682115>

1.14. Кваліфікація злочинів проти громадської безпеки

Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності (ст. 259 КК) не виключається у випадку, коли особа, яка здійснювала повідомлення про підготовку вибуху, знала про недостовірність інформації яку вона надає, а також те, що її повідомлення може створити обстановку страху в населення, порушити громадську безпеку, відволікти певні служби від виконання їх обов'язків, оскільки свідчить про наявність в її діях прямого умислу

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.02.2021 у справі № 755/13545/18 (провадження № 51-4531км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042495>

Носіння холодної зброї без передбаченого законом дозволу (ч. 2 ст. 263 КК) може мати місце у разі її переміщення, транспортування винуватою особою безпосередньо при собі (в руках, в одязі, сумках, спеціальних футлярах, у транспортному засобі тощо) незалежно від можливості швидкого використання цієї зброї

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.05.2021 у справі № 333/2341/19 (провадження № 51-418км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97243043>

1.15. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва

Відсутність у матеріалах кримінального провадження документів, за якими повинні були проводитися роботи, пов'язані з порушенням ґрунтового покриву, а також документів, що підтверджують взаємодію та зв'язки між фізичною особою-підприємцем, який порушив правила безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою, та з іншими особами, у тому числі з потерпілим, які були безпосередньо зайняті у виконанні робіт з підвищеною небезпекою, не має правового значення, якщо із сукупності доказів, досліджених та належно оцінених судом, вбачається, що саме засуджений залучив людей і необхідний екскаватор для виконання робіт з вибирання із ґрунту виробів з металу та пластику, а тому його діяльність відповідає ознакам виробництва, що здійснювалося з порушенням правил безпеки під час проведення робіт з підвищеною небезпекою

Детальніше з текстом постанови ВС від 26.05.2021 у справі № 208/2458/17 (провадження № 51-1031км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286250>

1.16. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності

Вимога обвинуваченого погасити прострочену фінансову заборгованість, адресована потерпілому безпосередньо перед спричиненням тілесних ушкоджень, свідчить про наявність особистих мотивів та виключає кваліфікацію дій за ст. 296 «Хуліганство» КК. Якщо учасники групи осіб за попередньою змовою своїми спільними узгодженими діями однакової інтенсивності без значного розриву у часі спричинили потерпілому різного ступеня тяжкості тілесні ушкодження, то дії кожного з них кваліфікуються за однією статтею Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за більш небезпечні тілесні ушкодження

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 631/2135/16-к (провадження № 51-100км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682116>

Спричинення обвинуваченим тілесних ушкоджень потерпілому, який є його родичем (двоюридним братом), під час конфлікту, що виник з особистих спонукань та відбувся не в громадському місці (у приміщенні зачиненого магазину в компанії знайомих осіб), свідчить про відсутність у діях обвинуваченого складу хуліганства

(ст. 296 КК). Такі дії слід кваліфікувати за відповідними статтями КК, що передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Детальніше з текстом постанови ВС від 08.06.2021 у справі № 127/30388/19 (провадження № 51-6307км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97628521>

1.17. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення

Про умисел обвинуваченого на переміщення наркотичних засобів з приховуванням від митного контролю може свідчити, зокрема, місце приховання таких засобів, керування автомобілем самим обвинуваченим, а також його поведінка під час виявлення наркотичних засобів працівниками митниці

Детальніше з текстом постанови ВС від 04.03.2021 у справі № 732/415/19 (провадження № 51-5669км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95382778>

1.18. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів

Опір, втручання у діяльність та насильство щодо працівника правоохоронного органу, які розвивалися послідовно, не охоплювалися єдиним умислом, були спрямовані проти різних потерпілих та здійснювалися з тривалим проміжком у часі, повинні кваліфікуватися за сукупністю кримінальних правопорушень

Детальніше з текстом постанови ВС від 14.01.2021 у справі № 165/445/18 (провадження № 51-4371км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94237633>

Якщо обвинувачений наніс працівнику поліції, який перебував під час виконання службових обов'язків, удар ножем у ділянку тіла в область життєво важливого органу, що була незахищена бронежилетом, та намагався повторно нанести удар ножем, то це свідчить про наявність прямого умислу на посягання на життя працівника правоохоронного органу та підлягає кваліфікації за ст. 348 КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 11.03.2021 у справі № 740/1193/20 (провадження № 51-6061км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95502538>

Погроза вбивством, насильством, знищенням чи пошкодженням щодо працівника правоохоронного органу, а також щодо його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків (ч. 1 ст. 345 КК) та щодо судді, народного засідателя чи присяжного, а також стосовно їхніх близьких родичів у зв'язку з їхньою діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя (ч. 1 ст. 377 КК) вважається закінченим злочином з моменту, коли погроза відповідного змісту була

доведена до відома потерпілого та була сприйнята ним незалежно від її здійснення. Про реальність підстав побоюватися здійснення вказаних погроз може свідчити той факт, що обвинувачений неодноразово засуджувався за насильницькі злочини, і вказана обставина усвідомлювалася потерпілими

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 720/2182/18 (провадження № 51-6156км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905246>

Авансовий звіт про використання коштів, виданих особі на відрядження, є документом, який складається та надається особою від себе особисто, а не складається, видається чи посвідчується відповідною особою в межах її професійної чи службової компетенції, а тому такий авансовий звіт не є офіційним документом, предметом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 358 КК

Детальніше з текстом постанови ВС від 30.03.2021 у справі № 742/2207/17 (провадження № 51-4430км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96071528>

1.19. Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Декларація про готовність до експлуатації об'єкта, що належить до I-III категорії складності, яка складена, видана чи посвідчена відповідною особою в межах її компетенції за визначеною законом формою та з належними реквізитами, є офіційним документом.

Наведення недостовірних даних у декларації про готовність об'єкта до експлуатації утворює склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 13 ст. 96 КУпАП (у редакції Закону від 09.04.2015 № 320-VIII), однак не містить ознак складу злочину, передбаченого ст. 366 КК

Детальніше з текстом постанови ОП від 15.02.2021 у справі № 727/5768/18 (провадження № 51-1328км019) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042465>

Кваліфікація дій службової особи (заступника міського голови) за ст. 368 КК виключається, якщо дії, за сприяння у вчиненні яких вона отримала неправомірну вигоду, належать до виключної компетенції колегіального органу (міської ради)

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.01.2021 у справі № 243/1573/17 (провадження № 51-4962км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94194571>

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 369-2 КК, може бути будь-яка особа, яка, на думку того, хто надає неправомірну вигоду, здатна реально вплинути на особу, уповноважену на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Дефініція поняття «особа, уповноважена на виконання функцій держави», що містилася у примітці ст. 369-2 КК з вказівкою на Закон «Про засади запобігання і протидії корупції», який втратив чинність, має тлумачитися з урахуванням того,

що особа, яка надає неправомірну вигоду особи повинна безсумнівно усвідомлювати належність її до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з огляду на її правовий статус і повноваження.

Слідчий безсумнівно належить до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, зважаючи на його правовий статус

Детальніше з текстом постанови ОП від 29.03.2021 у справі № 554/5090/16-к (провадження № 51-1878км020) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96074938>

1.20. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти правосуддя

Суб'єктом ухилення від відбування покарання у виді громадських чи виправних робіт (ч. 2 ст. 389 КК у редакції Закону № 1492-III від 07.09.2016) може бути не лише особа, якій одне з указаних покарань призначено за вироком суду, а й особа, якій інші види покарань за рішенням суду було замінено на одне із цих покарань

Детальніше з текстом постанови ВС від 20.01.2021 у справі № 233/8772/19 (провадження № 51-4712км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94328674>

Погроза вбивством, насильством, знищенням чи пошкодженням щодо працівника правоохоронного органу, а також щодо його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків (ч. 1 ст. 345 КК) та щодо судді, народного засідателя чи присяжного, а також стосовно їхніх близьких родичів у зв'язку з їхньою діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя (ч. 1 ст. 377 КК) вважається закінченим злочином з моменту, коли погроза відповідного змісту була доведена до відома потерпілого та була сприйнята ним незалежно від її здійснення. Про реальність підстав побоюватися здійснення вказаних погроз може свідчити той факт, що обвинувачений неодноразово засуджувався за насильницькі злочини, і вказана обставина усвідомлювалася потерпілими

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 720/2182/18 (провадження № 51-6156км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905246>

1.21. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)

Порушення особою, яка керує спеціальним видом транспорту, що використовується у Збройних Силах України, правил водіння, утворює склад злочину, передбачений ст. 415 КК. При цьому такі правила визначаються як загальними, так і спеціальними нормативно-правовими актами, які повинні зазначатися у мотивувальній частині вироку з вказівкою на те, порушення яких саме правил водіння були безпосередньою причиною настання суспільно небезпечних наслідків

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 234/13113/16 (провадження № 51-4988км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905245>

Кримінальна відповідальність за недбале ставлення до військової служби у формі невиконання службових (посадових) обов'язків (ст. 425 КК) може настати лише у тому випадку, коли військова службова особа зобов'язана була вчинити дії, невиконання яких ставиться їй у вину, та мала реальну можливість виконати такі дії належним чином. Якщо військова службова особа перебувала у таких умовах, за яких не мала фактичної можливості належно виконати свої службові (посадові) обов'язки, то відповідальність за недбале ставлення до військової служби виключається. Для настання кримінальної відповідальності за ст. 425 КК також слід враховувати такі об'єктивні та суб'єктивні фактори, як зовнішні умови й обстановку, в якій доводилося виконувати обов'язки військовій службовій особі, дії вищестоящих командирів і начальників, а також дані, які характеризують особу винного, його кваліфікацію, професійну підготовку, тривалість перебування на посаді, яку обіймає, досвід та інші обставини кримінального провадження.

Бойова обстановка як кваліфікуюча ознака складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 425 КК, має місце у випадку, коли військові частини (підрозділи) і військовослужбовці Збройних Сил України та інших військових формувань, які були залучені до проведення АТО на території Донецької та Луганської областей, перебували в умовах безпосереднього зіткнення з противником (учасниками терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР», їх воєнізованими і збройними формуваннями, які контролювалися та координувалися представниками влади Російської Федерації), перебували у стані наступального, оборонного та загальновійськового бою, а саме здійснювали погоджені і взаємопов'язані бої, удари, маневри, бойові і спеціальні дії з метою знешкодження (розгрому) противника, оволодіння важливими районами, їх утримання, безпосередньо застосували військову зброю і техніку стосовно противника, а також військова зброя і техніка застосувалися противником

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.05.2021 у справі № 185/12161/15-к (провадження № 51-6169км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97077743>

Кримінальне правопорушення вважається вчиненим в умовах особливого періоду, якщо на момент його скоєння дію Указу Президента України від 17.03.2014 № 303/2014 «Про часткову мобілізацію» не було припинено його рішенням про переведення усіх інституцій України на функціонування в умовах мирного часу.

Дії військовослужбовця кваліфікуються як заподіяння тілесних ушкоджень начальникові в умовах особливого періоду (ч. 3 ст. 405 КК), якщо він, достовірно знаючи, що перебуває на території пересувного госпіталю та будучи ознайомленим з правилами поведінки на цьому режимному об'єкті, здійснив насильство стосовно лікаря, який завідомо для винної особи був офіцером та відповідно до Статуту внутрішньої служби Збройних сил України його начальником.

Детальніше з текстом постанови ВС від 22.04.2021 у справі № 264/6124/18 (провадження № 51-6162км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96545131>

РОЗДІЛ 2. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

2.1. Засади кримінального провадження

Право обвинуваченого на перекладача повинно бути забезпечено судом реально, а не формально. Істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства України є незабезпечення місцевим судом явки перекладача у судові засідання, у ході якого було допитано експерта та проведено судові дебати

Детальніше з текстом постанови ВС від 15.03.2021 у справі № 310/8001/14-к (провадження № 51-474км17) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708334>

КПК не містить вимоги, що компетентність перекладача у кримінальному провадженні повинна бути підтверджена дипломом про наявність спеціальної освіти (статті 77, 79 КПК). Достатній рівень володіння перекладачем мовою, з якої здійснюється переклад та якою володіє обвинувачений, може бути підтверджений атестатом про середню освіту, отриману у тій державі, громадянином якої є обвинувачений, та дипломом про отримання вищої освіти в Україні

Детальніше з текстом постанови ККС від 04.03.2021 у справі № 732/415/19 (провадження № 51-5669км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95382778>

Використання особою в поданих до суду документах нецензурної лексики, образливих і лайливих слів, символів на адресу суду або інших учасників процесу свідчить про очевидну неповагу до їхньої честі та гідності, що може бути визнано судом зловживанням особою своїми процесуальними правами. Вказане може бути підставою для залишення такої скарги без розгляду

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.03.2021 у справі № 937/1059/20 (провадження № 51-6001км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95946421>

2.2. Забезпечення права на захист

Право на захист обвинуваченого під час досудового слідства не порушено, якщо рішення про позбавлення адвоката, який захищав обвинуваченого, права на зайняття адвокатською діяльністю було визнано незаконним під час цього досудового слідства

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 759/17836/17 (провадження № 51-3065км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708358>

Ефективність захисту не є тотожною досягненню бажаного для обвинуваченого результату судового розгляду, а полягає в наданні йому належних та достатніх можливостей із використанням власних процесуальних прав та кваліфікованої юридичної допомоги, яка в передбачених законом випадках є обов'язковою, захищатися від обвинувачення в передбачений законом спосіб. Подальша незгода

обвинуваченого з раніше обраними та узгодженими з адвокатом позицією і тактикою захисту не свідчить про його неефективність

Детальніше з текстом постанови ВС від 06.04.2021 у справі № 520/2598/17 (провадження № 51-2399км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96179812>

Допит свідка слідчим суддею в судовому засіданні в порядку, визначеному ст. 225 КПК, за відсутності захисника підозрюваних, участь якого не була обов'язковою (ст. 52 КПК), однак у присутності потерпілого та підозрюваних, які мали процесуальну можливість ставити йому запитання, не є порушенням права на захист

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.01.2021 у справі № 539/379/18 (провадження № 51-5028км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94194499>

Для захисту прав особи, якій повідомлено про підозру у вчиненні особливо тяжкого злочину, одразу після вручення такого повідомлення залучається захисник (ч. 1 ст. 52 КПК). При цьому обов'язковою є участь захисника під час усіх слідчих дій, які проводяться за участю підозрюваного з метою запобігання порушенню права останнього на захист. Разом з тим КПК не вимагає обов'язкової участі захисника під час проведення слідчих дій, до участі в яких не залучається підозрюваний, оскільки проведення таких слідчих дій не порушує прав останнього. З огляду на те, що такі слідчі дії, як пред'явлення речей до впізнання потерпілим, проводилися лише за участю потерпілих у присутності понятих і без участі підозрюваного, участь захисника в таких слідчих діях не є обов'язковою

Детальніше з текстом постанови ВС від 15.04.2021 у справі № 227/641/18 (провадження № 51-5051км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96406913>

Участь захисника в момент затримання особи у порядку ст. 208 КПК не передбачена. Уповноважена особа зобов'язана роз'яснити затриманому його право мати захисника та негайно повідомити про це орган (установу), що уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 364/673/18 (провадження № 51-5840км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682205>

Невідкриття одним адвокатом адвокатського дос'є у кримінальному провадженні іншому адвокату за відсутності фактів щодо неналежного здійснення ним своїх обов'язків протягом досудового розслідування та в суді першої інстанції не свідчить про порушення права особи на захист.

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 741/1001/19 (провадження № 51-4767км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905247>

2.3. Докази і доказування

Добровільне надання свідком стороні обвинувачення диска з відеозаписом ДТП, що було підтверджено ним у судовому провадженні, а не отримання його на підставі тимчасового доступу до речей і документів, не є підставою для визнання такого доказу недопустимим. Диск як матеріальний носій є способом збереження інформації з електронного документа і вважається його оригіналом, а тому є належним та допустимим доказом у кримінальному провадженні

Детальніше з текстом постанови ВС від 31.03.2021 у справі № 333/1539/16-к (провадження № 51-5646км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96071606>

Протокол огляду місця події і відповідний запис слідчої дії не відображають первинного затримання обвинуваченого та безпосереднього виявлення у нього наркотичного засобу, а тому є недопустимими доказами.

Заява затриманої особи про добровільну видачу наркотичного засобу є недопустимим доказом, якщо така особа під час її складання була неосудною

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 939/700/20 (провадження № 51-344км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95781090>

Суд може визнати допустимим доказом показання з чужих слів незалежно від можливості допитати малолітню особу, стосовно якої вчинялися розпусні дії, оскільки безпосередній допит такої особи може негативно вплинути на її психологічний стан

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 236/1583/19 (провадження № 51-6260км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95616617>

Суд, встановивши порушення вимог КПК під час одержання окремих доказів, відповідно до ст. 89 цього Кодексу повинен вирішити питання щодо допустимості/недопустимості цих доказів та свої висновки щодо їх оцінки викласти у вирок у точних і категоричних судженнях. Невиконання судом зазначених дій, ставить під сумнів законність його рішення. Вжиття інших заходів реагування щодо фактів таких порушень нормами чинного КПК не передбачено

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.03.2021 у справі № 344/11557/16-к (провадження № 51-814км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95946573>

Збирання та подання доказів у кримінальному провадженні є різними способами одержання доказової інформації з огляду на їх відмінну правову природу, а саме збирання доказів відбувається через інститут слідчих дій, а подання доказів здійснюється особою добровільно шляхом передачі слідчому, прокурору предметів або документів, які, на її думку, мають значення для кримінального провадження. Під час отримання предметів та документів, представлених особою для залучення їх до справи як докази, орган дізнання, слідчий або суд повинні допитати цю особу

з метою з'ясування джерела та обставин їх отримання, потім здійснити огляд цих предметів або документів і процесуально зафіксувати їх отримання

Детальніше з текстом постанови ВС від 19.05.2021 у справі № 204/4521/18 (провадження № 51-5165км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97134877>

Рішення суду першої інстанції про призначення додаткової експертизи є безпідставним, оскільки висновки попередніх експертиз, наявні у матеріалах кримінального провадження, не суперечать один одному, а тому в суду не було достатніх підстав уважати їх необґрунтованими, неповними чи неправильними. Висновок експертизи є неналежним та недопустимим доказом, якщо на момент її проведення до експерта було застосовано дисциплінарне стягнення у вигляді позбавлення кваліфікації з анулюванням свідоцтва

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.02.2021 у справі № 721/265/17 (провадження № 51-568км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94738004>

Дані про стан сп'яніння підозрюваного у момент вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК, не належать до лікарської таємниці, тому отримання зразків для проведення судово-медичної експертизи здійснюється за запитом слідчого, а не на підставі ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.02.2021 у справі № 607/17230/19 (провадження № 51-2940км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95067269>

Залучення експертом іншого спеціаліста для консультації з питань, що поставлені перед експертом для дослідження, без процесуального рішення слідчого не є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону в аспекті ст. 412 КПК і автоматично не зумовлює визнання висновку експерта недопустимим доказом

Детальніше з текстом постанови ВС від 18.05.2021 у справі № 278/2038/17 (провадження № 51-1709км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97220615>

Аналогічна правова позиція висловлена у постанові ВС від 11.05.2021 у справі № 711/2233/18 (провадження № 51-6766км18), з якою можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97005616>

Відсутність у протоколах отримання зразків для проведення експертизи конкретизації порядку їх пакування не є безумовною підставою для визнання цих протоколів та висновків експертиз, проведених на їх підставі, недопустимими доказами, якщо для проведення експертиз були надані належним чином упаковані та опечатані зразки, їх відібрання відбувалося на підставі постанов прокурора за добровільною згодою як обвинуваченого, так і потерпілих, у протоколах відібрання зразків є підписи всіх учасників, а під час слідчих дій були присутні спеціаліст, поняті, слідчий та відповідно особи, в яких відбирали біологічні зразки.

Відсутність печатки у висновку експертизи не є істотним порушенням, що зумовлює визнання висновку експерта недопустимим доказом, якщо експертизу проведено з дотриманням вимог КПК щодо порядку залучення експерта, а сам висновок експерта виготовлено на бланку експертної установи та на ньому наявні підписи експерта

Детальніше з текстом постанови ВС від 09.06.2021 у справі № 623/3335/17 (провадження № 51-6154км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97657165>

Рішення суду в цивільній, господарській чи адміністративній юрисдикціях не є доказом відповідно до положень кримінального процесуального законодавства і не має безпосереднього впливу на доказову базу у кримінальному провадженні, яке розглядається судом, оскільки завдання кримінального судочинства є відмінним від тих завдань, які вирішують національні суди у вказаних юрисдикціях. Здійснюючи кримінальне судочинство, суди не вирішують спору, а розглядають пред'явлене особі обвинувачення і за допомогою доказів встановлюють, чи винна конкретна особа у його вчиненні. Усі докази винуватості або невинуватості особи підлягають дослідженню в змагальному кримінальному процесі

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.04.2021 у справі № 554/10204/15-к (провадження № 51-492км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96377284>

2.4. Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов, виплата винагороди викривачу

Ураховуючи положення ст. 1194 ЦК, розмір моральної шкоди, який стягується судом із засудженого у разі задоволення цивільного позову, може становити різницю між сумою, що сплачується страховою компанією, до якої звернулися потерпілі, та загальним розміром оціненої ними матеріальної і моральної шкоди

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.02.2021 у справі № 607/17230/19 (провадження № 51-2940км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95067269>

Задовольняючи цивільний позов у кримінальному провадженні за ст. 286 «Порушення правил безпеки дорожнього руху» КК, суди повинні враховувати вимоги ст. 1197 ЦК та визначати розмір моральної шкоди, що підлягає стягненню з обвинуваченого на користь потерпілого, з урахуванням того, чи порушив потерпілий внаслідок грубої необережності чинні на транспорті правила. Якщо таке порушення мало місце, то розмір відшкодування моральної шкоди, що був заявлений у цивільному позові потерпілим, підлягає зменшенню

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.06.2021 у справі № 175/4256/18 (провадження № 51-1171км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97495662>

Кошти, витрачені потерпілим на благодійність, не можуть бути стягнуті в межах задоволення цивільного позову у кримінальному провадженні, оскільки вказані витрати потерпілого не пов'язані з майновою шкодою, завданою кримінальним правопорушенням.

Факт купівлі нової речі замість тієї, що була пошкоджена у результаті вчинення кримінального правопорушення, не доводить актуальної ринкової вартості пошкодженої речі на момент вчинення відповідного правопорушення, а тому за відсутності в матеріалах кримінального провадження відомостей, на підставі яких можна встановити вартість пошкодженої речі, суд обґрунтовано відмовив у стягненні її вартості під час задоволення цивільного позову

Детальніше з текстом постанови ВС від 08.06.2021 у справі № 127/30388/19 (провадження № 51-6307км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97628521>

Цивільним відповідачем у кримінальному провадженні за ст. 286 КК може бути страхова компанія в Україні, кореспондент іноземної страхової компанії, яка застрахувала цивільну відповідальність засудженого, власника транспортного засобу, за договором міжнародного страхування «Зелена карта» та є страховиком

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.04.2021 у справі № 199/4877/19 (провадження № 51-37км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96282057>

2.5. Загальні положення досудового розслідування

Рішення про призначення прокурора (групи прокурорів) для здійснення процесуального керівництва у конкретному кримінальному провадженні повинно прийматися у формі постанови та відповідати вимогам ст. 110 КПК, тобто така постанова має міститись у матеріалах досудового розслідування та бути підписаною службовою особою, яка її прийняла.

Відсутність зазначеної постанови в матеріалах досудового розслідування або її непідписання керівником відповідного органу прокуратури обумовлює недопустимість доказів, зібраних під час досудового розслідування, як таких, що зібрані під наглядом і процесуальним керівництвом прокурора (групи прокурорів), який не мав на те законних повноважень

Детальніше з текстом постанови ОП від 22.02.2021 у справі № 754/7061/15 (провадження № 51-4584км018) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139651>

Якщо Генеральним прокурором, керівником обласної прокуратури, їх першими заступниками та заступниками здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення доручено іншому органу досудового розслідування без встановлення неефективності його здійснення органом досудового розслідування, визначеним ст. 216 КПК, має місце недотримання належної правової процедури застосування ч. 5 ст. 36 КПК та порушення вимог статей 214, 216 цього Кодексу. Наслідком недотримання цієї процедури як складового елемента принципу

верховенства права є визнання доказів, одержаних у ході досудового розслідування, недопустимими на підставі ст. 86, п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК як таких, що зібрані (отримані) неуповноваженими особами (органом) у конкретному кримінальному провадженні, з порушенням встановленого законом порядку

Детальніше з текстом постанови ОП від 24.05.2021 у справі № 640/5023/19 (провадження № 51-2917км020) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286253>

Використання факсимільного відтворення підпису для посвідчення процесуальних документів не передбачено чинним КПК. Якщо на дорученні про проведення досудового розслідування у кримінальному провадженні, внесеному до ЄРДР від імені начальника слідчого відділу, використовується факсимільне відтворення підпису, то це є порушенням (неістотним) процесуальної форми, що не зумовлює порушення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження та не має наслідком визнання отриманих доказів недопустимими

Детальніше з текстом постанови ВС від 17.02.2021 у справі № 712/11592/18 (провадження № 51-4347км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042534>

2.6. Слідчі (розшукові) дії

Радіотехнічна розвідка полягає в установленні постачальниками послуг рухомого зв'язку технічного обладнання, яким охоплюється певна територія або місце. У зв'язку з цим вона не є різновидом втручання в приватне спілкування, а тому проводиться без ухвали слідчого судді.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 364/673/18 (провадження № 51-5840км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682205>

Перед пред'явленням для впізнання слідчому заборонено попередньо показувати особі, яка впізнає, особу, яка повинна бути пред'явлена для впізнання, та надавати інші відомості про прикмети цієї особи, а також проводити повторне пред'явлення особи для впізнання тій самій особі, яка впізнає, та за тими самими ознаками. Недотримання цих правил має наслідком визнання протоколу пред'явлення особи для впізнання недопустимим доказом

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.02.2021 у справі № 366/1365/17 (провадження № 51-5752км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94738005>

Службовий кабінет відповідно до практики Європейського суду з прав людини належить до іншого володіння особи, а тому обшук у ньому проводиться виключно за наявності ухвали слідчого судді

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.02.2021 у справі № 761/27114/14-к (провадження № 51-2905км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95241997>

У разі обвинувачення особи у вчиненні розбою (ст. 187 КК), який вважається закінченим з моменту нападу, призначення експертизи для визначення розміру завданих потерпілому збитків не є обов'язковим

Детальніше з текстом постанови ВС від 18.03.2021 у справі № 161/12878/19 (провадження № 51-1224км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708450>

Огляд місця події на території виправної колонії, яка є режимним об'єктом з обмеженим доступом, не потребує обов'язкової участі понятих. Для проведення огляду місця події у такому випадку можуть бути залучені співробітники виправної колонії. Посвідчення ними своїми підписами протоколу огляду місця події не свідчить про необ'єктивність результатів проведення зазначеної слідчої дії та не ставить під сумнів допустимість як доказу вказаного протоколу

Детальніше з текстом постанови ВС від 18.03.2021 у справі № 675/1148/18 (провадження № 51-6075км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708411>

Основною метою обшуку як слідчої дії є відшукування певних предметів чи відомостей, встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб. При цьому обшук у будь-якому випадку пов'язаний із проникненням до житла чи іншого володіння особи. Огляду як слідчій дії також властиві певні ознаки, притаманні обшуку, зокрема, він спрямований на виявлення та фіксацію певних відомостей про кримінальне правопорушення. Однак огляд не завжди пов'язаний із проникненням до житла чи іншого володіння особи, а тому не завжди призводить до втручання у право на недоторканість житла чи іншого володіння особи

Детальніше з текстом постанови ВС від 26.05.2021 у справі № 761/12614/20 (провадження № 51-1154км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286175>

2.7. Повідомлення про підозру

Структурні елементи підозри, що формалізуються у повідомленні про підозру, мають повністю відтворюватися в обвинувальному акті. У випадку виникнення підстав для повідомлення особі про нову підозру або для зміни первинної підозри слідчий, прокурор зобов'язані вручити особі нове повідомлення про підозру з дотриманням вимог ст. 278 КПК.

Якщо у повідомленні про підозру та обвинувальному акті не збігається виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, то це є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.04.2021 у справі № 295/12923/19 (провадження № 51-207км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96545149>

2.8. Закриття кримінального провадження

Визнання Конституційним Судом України неконституційною статті або частини статті Особливої частини КК, якою передбачається відповідальність за діяння, є підставою для скасування обвинувального вироку чи ухвали та закриття кримінального провадження на підставі п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК.

Закриття кримінального провадження у вказаному випадку унеможливорює продовження кримінального провадження з метою реабілітації засудженого або з інших причин

Детальніше з текстом постанови Третьої судової палати ККС ВС від 01.03.2021 у справі № 266/3090/18 (провадження № 51-3281км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95278127>

Якщо суд дійде висновку про необхідність звільнення особи від кримінальної відповідальності з підстав, визначених у КК, то він повинен прийняти рішення про закриття кримінального провадження згідно з п. 1 ч. 2 ст. 284 КПК, а не лише звільнити особу від кримінальної відповідальності

Детальніше з текстом постанови ВС від 14.01.2021 у справі № 165/445/18 (провадження № 51-4371км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94237633>

Якщо провадження, розпочате за заявою особи, якій було завдано шкоду, не належить до кримінальних проваджень приватного обвинувачення (ст. 477 КПК), а прокурор не відмовився підтримувати державне обвинувачення в суді, то у разі відмови заявника від процесуального статусу потерпілого у судів першої та апеляційної інстанцій відсутні підстави для закриття такого провадження

Детальніше з текстом постанови ВС від 28.01.2021 у справі № 643/6761/19 (провадження № 51-3221км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94553265>

Клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 КК) може бути подано і стороною захисту (наприклад, адвокатом обвинуваченого), а не лише підозрюваним, обвинуваченим чи засудженим

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.02.2021 у справі № 192/3301/16-к (провадження № 51-3094км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95242104>

Суд може прийняти рішення про закриття кримінального провадження у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності за умови, якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення (п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК)

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.02.2021 у справі № 397/42/20 (провадження № 51-5156км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213476>

2.9. Судовий розгляд

Вихід суду з нарадчої кімнати і поновлення судового розгляду не суперечить загальним засадам кримінального провадження, оскільки оцінка доказів здійснюється саме в нарадчій кімнаті, а за наявності об'єктивних суперечностей, які впливають на вирішення питання щодо винуватості особи, усунути їх можливо лише в результаті відновлення судового розгляду

Детальніше з текстом постанови ВС від 28.01.2021 у справі № 182/523/16-к (провадження № 51-1103км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94553286>

Ухвалення судом рішення про часткове дослідження доказів за спрощеною процедурою (ч. 3 ст. 349 КПК) без роз'яснення наслідків такого судового розгляду, а також за відсутності згоди учасників судового провадження є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.02.2021 у справі № 640/4713/19 (провадження № 51-2155км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94696730>

Проголошення судом після виходу з нарадчої кімнати лише вступної та резолютивної частин вироку є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.02.2021 у справі № 519/41/20 (провадження № 51-5036км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94623720>

Особа свідка не повинна викликати розумних сумнівів у сторін кримінального провадження. За наявності таких сумнівів відомості про особу повинні бути підтверджені документально під час судового розгляду (крім випадків застосування до свідків заходів забезпечення безпеки). Якщо у сторони кримінального провадження існують обґрунтовані сумніви щодо особи свідка, в якого відсутні документи, що підтверджують його особу, суд повинен вжити заходів для усунення вказаних сумнівів. У зворотному випадку має місце порушення судом ст. 352 КПК

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.03.2021 у справі № 712/11679/18 (провадження № 51-3526км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905232>

Погана фрагментарна якість звукозапису судового засідання за наявності журналу такого засідання, ненаведення аргументів на користь того, яким чином погана якість звукозапису вказаного судового засідання в частині показань обвинуваченого вплинула на законність та обґрунтованість судових рішень і вирішення справи по суті, не є порушенням п. 7 ч. 2 ст. 412 КПК

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 741/1001/19 (провадження № 51-4767км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905247>

2.10. Судові рішення

Тексти проголошеного вироку та вироку, що є у матеріалах кримінальної справи, повинні бути ідентичними. Вказані тексти можуть містити несуттєві відмінності, що не стосуються обсягу судового рішення, а також фактів, якими обґрунтовується або спростовується винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення

Детальніше з текстом постанови ВС від 03.03.2021 у справі № 660/1122/18 (провадження № 51-5088км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95439532>

Суд апеляційної інстанції за наявності відповідних підстав має процесуальні повноваження для постановлення ухвал, які не вирішують справи по суті, однак звертають увагу уповноважених органів на встановлені у кримінальному провадженні факти порушення закону, які потребують вжиття належних заходів реагування

Детальніше з текстом постанови ОП від 14.06.2021 у справі № 686/9636/18 (провадження № 51-6276кмо19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771973>

Ураховуючи положення статей 420, 421 КПК, рішення про призначення особи покарання, у тому числі менш суворого, але яке підлягає реальному відбуванню, замість призначеного судом першої інстанції покарання, від відбування якого її було звільнено з випробуванням, суд апеляційної інстанції ухвалює у формі вироку (Ухвалою колегії суддів Другої судової палати ККС від 17.06.2021 вказане кримінальне провадження передано на розгляд ВП)

Детальніше з текстом постанови Першої судової палати ККС від 31.05.2021 у справі № 756/12511/17 (провадження № 51-880кмп20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97598615>

2.11. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків

Якщо потерпілий у кримінальному провадженні щодо вчинення кримінального проступку подав заяву, в якій висловив згоду з обставинами, встановленими під час досудового розслідування, з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні без його виклику та без проведення судового розгляду, а також ознайомився з обмеженням права апеляційного оскарження, то відмова у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою потерпілого, не є порушенням його права на доступ до суду

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.01.2021 у справі № 568/833/20 (провадження № 51-5397км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94297270>

2.12. Провадження в суді апеляційної інстанції

Вирок місцевого суду, ухвалений у порядку ч. 3 ст. 349 КПК, може бути оскаржений до апеляційного суду, якщо у вимогах, викладених в апеляційній скарзі,

Йдеться про неправильну кваліфікацію дій обвинуваченого та/або невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення й особі обвинуваченої через м'якість

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.01.2021 у справі № 165/2663/19 (провадження № 51-2328км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94394555>

Рішення місцевого суду, не передбачене кримінальним процесуальним законом, про повернення клопотання засудженого про зміну невідбутого покарання більш м'яким та про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, підлягає апеляційному оскарженню

Детальніше з текстом постанови ВС від 03.02.2021 у справі № 722/1228/20 (провадження № 51-5651км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94737931>

Ухвали слідчих суддів за результатами розгляду скарг на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, що постановлені після 17.06.2020 (дата ухвалення Конституційним Судом України рішення про визнання такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положень ч. 3 ст. 307 КПК (Рішення Конституційного Суду України від 17.06.2020 № 4-р(II)/2020), підлягають оскарженню в апеляційному порядку.

Якщо така ухвала слідчого судді постановлена до 17.06.2020 і на час ухвалення Рішення Конституційного Суду України від 17.06.2020 № 4-р(II)/2020 ще не закінчився строк апеляційного оскарження особою ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, встановлений у п. 3 ч. 2 та ч. 3 ст. 395 КПК, то така особа має право оскаржити вказану ухвалу слідчого судді в апеляційному порядку

Детальніше з текстом постанови ОП від 15.02.2021 у справі № 133/3337/19 (провадження № 51-453км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042418>

Підозрюваний, обвинувачений, засуджений не мають права відмовитися від апеляційної чи касаційної скарги захисника, поданої в їхніх інтересах.

У разі незгоди підозрюваного, обвинуваченого, засудженого із апеляційною чи касаційною скаргою захисника вони мають право заявити про це до або під час судового засідання, і суд має право врахувати їхню позицію при вирішенні скарги

Детальніше з текстом постанови ОП від 22.02.2021 у справі № 481/1754/18 (провадження № 51-1579км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139631>

Серед рішень слідчого судді, можливість ухвалення яких прямо не передбачена КПК, виокремлюються рішення, ухвалені поза межами процедури, передбаченої КПК, та ухвалені в межах установленої КПК процедури із застосуванням положень

ч. 6 ст. 9 КПК і загальних засад кримінального провадження, визначених ч. 1 ст. 7 цього Кодексу.

Під час вирішення питання щодо апеляційного оскарження останніх, слід виходити насамперед із сутнісного критерію, закладеного законодавцем у ході визначення кола ухвал слідчого судді, що підлягають оскарженню.

Оскільки постановлення слідчим суддею ухвали про повернення клопотання слідчого про арешт майна у зв'язку з недотриманням вимог ч. 2 ст. 132 КПК (якщо воно не підлягає розгляду в цьому суді) не призводить ні до обмежень конституційних прав особи, ні до неможливості оскарження вже встановлених правообмежень, ані перешкоджає здійсненню ефективного досудового розслідування чи кримінального провадження в цілому, така ухвала не підлягає оскарженню в апеляційному порядку під час досудового розслідування

Детальніше з текстом постанови ОП від 31.05.2021 у справі № 646/3986/19 (провадження № 51-3335км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97429838>

Сторони кримінального провадження мають право оскаржувати в апеляційному порядку ухвалу слідчого судді про зміну підозрюваному обраного запобіжного заходу у випадку, якщо застосування такого запобіжного заходу або відмова в його застосуванні підлягають апеляційному оскарженню відповідно до ч. 1 ст. 309 КПК

Детальніше з текстом постанови ОП від 17.05.2021 у справі № 335/9520/19 (провадження № 51-2755км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97243024>

З текстом окремої думки можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97243035>

Прокурор, ураховуючи положення п. 3 ч. 3 ст. 394 КПК, а також зважаючи на те, що вирок суду на підставі угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим повинен відповідати загальним вимогам до судових рішень щодо законності, наділений повноваженнями оскаржувати вказаний вирок лише у зв'язку з порушеннями вимог ч. 3 ст. 469 КПК під час укладення угоди та не може оскаржувати його на інших підставах, у тому числі через затвердження судом угоди, умови якої не відповідають нормам кримінального та процесуального закону

Детальніше з текстом постанови Першої судової палати ККС від 15.02.2021 у справі № 395/773/18 (провадження № 51-1829км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139607>

З текстом окремої думки можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95177431>

Суд апеляційної інстанції на стадії прийняття апеляційної скарги не може вирішувати питання щодо доцільності дослідження доказів, яких не досліджував суд першої інстанції

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.01.2021 у справі № 755/3080/19 (провадження № 51-3068км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94394537>

З огляду на те, що фельд'єгерський зв'язок входить до системи поштового зв'язку України, подача прокурором апеляційної скарги в останній день строку, передбаченого на апеляційне оскарження (п. 2 ч. 2 ст. 395 КПК), у підрозділ урядового фельд'єгерського зв'язку державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації для доставки до апеляційного суду не вважається порушенням строку на апеляційне оскарження

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.02.2021 у справі № 761/10710/20 (провадження № 51-5657км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213501>

Незгода прокурора з висновками суду першої інстанції з приводу висунутого обвинувачення не є підставою для повторного дослідження доказів в апеляційному суді

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 154/2975/17 (провадження № 51-437км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95750230>

Якщо суд апеляційної інстанції вийшов за межі апеляційної скарги прокурора та замість призначеного судом першої інстанції більш суворого покарання (позбавлення волі), від відбування якого особу було звільнено з випробуванням (ст. 75 КК), призначив більш м'яке покарання (штраф), яке однак необхідно відбувати реально, то вирок апеляційного суду вважається таким, що погіршує становище засудженого

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.01.2021 у справі №178/279/20 (провадження № 51-5670км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94194494>

Суд апеляційної інстанції, враховуючи принцип заборони повороту до гіршого, не може погіршити становище засудженого порівняно з попереднім судовим рішенням, яке не було скасовано у зв'язку із застосуванням закону про більш тяжке кримінальне правопорушення або посилення покарання за скаргою прокурора, потерпілого чи його представника

Детальніше з текстом постанови ВС від 02.02.2021 у справі № 233/147/17 (провадження № 51-7220км18) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94833433>

Участь судді, який брав участь у кримінальному провадженні під час досудового розслідування, у цьому ж провадженні в суді першої, апеляційної або касаційної інстанцій не допускається. У рішенні апеляційного суду повинна надаватися вичерпна відповідь на всі аргументи, що містяться в апеляційній скарзі, а дослідження доказів апеляційним судом може бути визнано додатковою гарантією забезпечення права на справедливий суд у контексті ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Детальніше з текстом постанови ВС від 18.02.2021 у справі № 127/17123/19 (провадження № 51-3517км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95067338>

Якщо в апеляційній скарзі оскаржується ухвала суду першої інстанції про закриття кримінального провадження лише стосовно окремих кримінальних правопорушень, що інкримінуються обвинуваченому, а стосовно інших кримінальних правопорушень, що ставляться йому у вину, триває судовий розгляд, то відкриття апеляційного провадження та розгляд апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції про закриття кримінального провадження є істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства України

Детальніше з текстом постанови ВС від 18.02.2021 у справі № 335/11310/15-к (провадження № 51-5261км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95067334>

Надання апеляційним судом у судовому рішенні мотивованої відповіді не на всі доводи, що містилися в апеляційній скарзі та стосувалися відсутності належних і допустимих доказів на обґрунтування винуватості особи у вчиненні злочинів, зосередження уваги виключно на висновках, викладених у вирокі, формальне перерахування доказів, показань свідків і документів, зазначених у ньому, які оспорювалися разом з висновком місцевого суду, залишення без розгляду доводів, що містилися у доповненнях до апеляційної скарги обвинуваченого, є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 456/3575/17 (провадження № 51-5808км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682168>

Аналогічну правову позицію викладено в постанові ВС від 23.03.2021 у справі № 497/1601/18 (провадження № 51-4723км20), з якою можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905248>

Формальний підхід апеляційного суду до перевірки тверджень засудженого, які містилися в його апеляційній скарзі про застосування щодо нього незаконних методів ведення слідства, порушує гарантоване право на об'єктивний, неупереджений розгляд його справи

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.04.2021 у справі № 752/6631/18-к (провадження № 51-1999км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96465099>

Судове рішення, постановлене стосовно юридичної особи, яка є учасником судового провадження, за скаргою (заявою) її представника, може бути оскаржене до суду вищої інстанції іншим представником цієї юридичної особи

Детальніше з текстом постанови ВС від 22.03.2021 у справі № 760/120/18 (провадження № 51-1578км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905193>

Для дотримання оптимального балансу між забезпеченням реалізації права особи на доступ до правосуддя та принципом правової визначеності, приймаючи

рішення про відмову у поновленні строку на апеляційне оскарження з причин неусунення особою недоліків в установлений строк, суду слід переконатися у відсутності об'єктивно непереборних обставин, що перешкодили, унеможливили чи ускладнили можливість своєчасного звернення до суду у строк, визначений законом чи встановлений судом відповідно до нього

Детальніше з текстом постанови ВС від 30.06.2021 у справі № 759/4622/18 (провадження № 51-1014км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98000597>

Ураховуючи формулювання ч. 4 ст. 353 КПК 1960 р., якою передбачено дискреційні повноваження апеляційного суду у разі розгляду клопотання про відновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, такий апеляційний суд може прийняти одне з двох рішень, а саме залишити ухвалу місцевого суду без зміни, а апеляційну скаргу – без задоволення або скасувати ухвалу місцевого суду та відмовити у задоволенні клопотання про відновлення строку на апеляційне (касаційне) оскарження.

Апеляційний суд законодавчо наділений повноваженнями відновити пропущений строк на апеляційне (касаційне) оскарження, здійснивши оцінку підстав для відновлення пропущеного строку та вирішивши питання про відновлення вказаного строку чи про відмову в його відновленні (ч. 5 ст. 353 КПК 1960 р.).

Висновок апеляційного суду про те, що засуджений скористався своїм правом на подачу касаційної скарги, під час розгляду якої була дотримана належна правова процедура щодо забезпечення касаційного оскарження, є обґрунтованим, якщо упродовж більше одинадцять років засуджений та його захисник (захисники) не порушували питання щодо перегляду (оскарження) судових рішень з урахуванням тих доводів, про які ними повідомлялося раніше у численних клопотаннях

Детальніше з текстом ухвали ВС від 18.05.2021 у справі № 757/36737/19-к (провадження № 51-5492км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97220628>

2.13. Провадження в суді касаційної інстанції

Потерпілий або його законний представник чи представник мають право на касаційне оскарження судових рішень з підстави невідповідності призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого внаслідок суворості, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції.

У даному випадку оскарження потерпілим судових рішень з підстави невідповідності призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого внаслідок суворості, враховуючи законодавчі обмеження, становлять приватний інтерес потерпілого у контексті права відстоювати свою позицію і намагатися встановленими законом засобами досягти зміни або скасування судового рішення

Детальніше з текстом постанови ОП від 19.04.2021 у справі № 641/5714/19 (провадження № 51-536кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96503072>

Касаційне провадження за касаційною скаргою про погіршення становища особи, щодо якої апеляційним судом скасовано вирок та закрито кримінальне провадження, у разі втрати юридичної сили норми Особливої частини КК відповідно до рішення Конституційного Суду України, яка передбачала відповідальність за вчинення діяння, що інкримінувалося особі, підлягає закриттю

Детальніше з текстом ухвали Третьої судової палати ККС від 01.03.2021 у справі № 703/2432/17 (провадження № 51-1025кмп20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95315762>

2.14. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами

Рішення Конституційного Суду України про визнання неконституційними положень КПК є виключною обставиною (п. 1 ч. 3 ст. 459 КПК). А тому заява особи, в якій вона просить апеляційний суд переглянути ухвалу слідчого судді, постановлену у кримінальному провадженні з урахуванням кримінальних процесуальних норм, що визнані Конституційним Судом України неконституційними, є порушенням кримінального процесуального законодавства України

Детальніше з текстом постанови ВС від 04.02.2021 у справі № 405/1316/20 (провадження № 51-2717км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94623745>

Перегляд вироку за нововиявленими або виключними обставинами, що був ухвалений за правилами КПК 1960 р. обласним судом як судом першої інстанції, повинен відбуватися у суді першої інстанції за місцем вчинення злочину. У цьому випадку апеляційний суд має визначити підсудність для розгляду заяви про перегляд рішення за нововиявленими чи виключними обставинами

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.02.2021 у справі № 1-50/2000 (провадження № 51-3786км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213421>

Якщо в заяві про перегляд обвинувального вироку за нововиявленими обставинами ставиться питання про перегляд вироку апеляційного суду у зв'язку з неправильною кваліфікацією дій особи, а також у зв'язку з постановленням вироку незаконним складом суду, то строк звернення з відповідною заявою повинен обчислюватися протягом трьох місяців після того, як особа, яка звертається до суду, дізналася або могла дізнатися про ці обставини, тобто за правилами ч. 1 ст. 461 КПК

Детальніше з текстом постанови ВС від 24.03.2021 у справі № 536/1775/19 (провадження № 51-6012км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95848963>

Не вважається самообмовою та не є підставою для перегляду кримінального провадження за нововиявленими обставинами (ст. 459 КПК) повне визнання своєї

вини у вчиненні кримінального правопорушення, неоспорювання обставин його вчинення засудженим, у добровільності та істинності позиції якого переконався місцевий суд

Детальніше з текстом постанови ВС від 28.04.2021 у справі № 203/1981/19 (провадження № 51-4656км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96669430>

Нескладання присяги суддями обласного суду та суддями Верховного Суду України, які розглядали справу щодо засудженого, не вважається нововиявленою обставиною з огляду на те, що відповідно до Закону України «Про статус суддів», що був чинним на момент ухвалення судових рішень стосовно нього, не передбачалося процедури повторного складання присяги суддями, які її прийняли до набрання чинності вказаним законом, а раніше обрані судді до присяги не приводилися, ураховуючи відсутність такої вимоги у Законі України «Про статус суддів» та принцип незворотності закону в часі

Детальніше з текстом постанови ВС від 20.04.2021 у справі № 175/4663/17 (провадження № 51-4267км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96545036>

2.15. Виконання судових рішень

Питання, пов'язані із забезпеченням режиму у виправних і виховних колоніях, передбачені ст. 102 КВК, вирішуються слідчим суддею в порядку, передбаченому розділом VIII «Виконання судових рішень» КПК, та відповідно до ч. 6 ст. 539 КПК можуть бути оскаржені в апеляційному порядку

Детальніше з текстом постанови ВС від 09.02.2021 у справі № 739/1881/19 (провадження № 51-1863км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94938784>

Питання про виключення житла, що належить на праві власності засудженому, з переліку майна, на яке звертається стягнення, повинно вирішуватися в порядку виконання судових рішень

Детальніше з текстом постанови ВС від 12.04.2021 у справі № 759/17882/19 (провадження № 51-4554км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96281960>

2.16. Основні положення досудового слідства (за КПК 1960 року)

Переклад процесуального документа без повідомлення перекладача про кримінальну відповідальність за завідомо неправильний переклад (ст. 128 КПК 1960 року) не тягне визнання такого документа та доказів, отриманих за результатами його виконання, недопустимими доказами, якщо сторони не порушували питання про правильність перекладу, всі завдання, поставлені у процесуальному документі, виконано повністю, а в подальшому переклад у кримінальному провадженні здійснювався іншим перекладачем, якому було роз'яснено його права та обов'язки

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.03.2021 у справі № 761/19733/13-к (провадження № 51-5152км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905255>

2.17. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція)

Ухвала суду апеляційної інстанції, якою залишено без зміни ухвалу слідчого судді місцевого суду про скасування постанови прокурора про видачу (екстрадицію) особи, яка вчинила кримінальне правопорушення на території іноземної держави, може бути оскаржено у касаційному порядку лише прокурором у порядку, визначеному ст. 591 КПК, з мотивів неправильного застосування судом норм міжнародних договорів України, якщо скасування рішення про видачу (екстрадицію) перешкоджає подальшому провадженню щодо особи, видача якої запитувалася іноземною державою. При цьому неправильне застосування норми міжнародного права може мати місце у випадках, коли судом не було застосовано норми міжнародного права, яка підлягала застосуванню, або, навпаки, суд застосував норму міжнародного права, яка не підлягала застосуванню, або коли судом було надано неправильне тлумачення норми міжнародного права.

Під час прийняття рішення про можливість екстрадиції може виникнути конфлікт зобов'язань, передбачених різними міжнародними Конвенціями. Заборона на видачу особи за міжнародним правом щодо біженців і прав людини має переважну силу перед зобов'язанням провести екстрадицію. При цьому пріоритет зобов'язань з прав людини не залежить від наявності конкретних положень про це в договорі, яким установлюється зобов'язання про екстрадицію. Перевага цих зобов'язань перед зобов'язаннями за договорами про екстрадицію обумовлена їхньою правовою природою і місцем в ієрархії міжнародного правопорядку. На відміну від договорів, що створюють винятково суб'єктивні, взаємні права й обов'язки між Державами, акти з прав людини і захисту біженців установлюють особливий правопорядок, що включає об'єктивні зобов'язання захищати права людини.

Детальніше з текстом постанови ВС від 27.05.2021 у справі № 757/23964/20-к (провадження № 51-830км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97315657>

Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за I півріччя 2021 року / упоряд. правове управління (III) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2021. 38 с.

Застереження: видання містить короткий огляд судових рішень Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. У кожному з рішень викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua